Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

Rundskriv - Serie V

Mottakere av rundskrivet: (sett kryss)

- ☐ Sdir : Sjøfartsdirektoratet
- ☐ A: 16 spesielt bemyndigete arbeidskontorer
- ☐ U: Utvalgte utenriksstasjoner
- ☐ P: Produsenter av utstyr ev. undergrupper
- ☐ OFF: Offshorerederier / plattformsjefer / operatører
- ☐ Hov: Hovedorganisasjoner
- ☐ Andre:

Nr.:	**RSV 12-2025**
Dato:	26.08.2025
Saksnr.:	2025/60328
Gjelder til:	
Opphever:	
Referanse til:	**Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip**

Verne- og miljøarbeid om bord

Forskrift 1. januar 2005 nr. 8 om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på skip (ASH-forskriften) stiller krav til vernearbeid om bord på fartøy.

En velfungerende vernetjeneste er viktig for sikkerheten. Verneombud og arbeidsmiljøutvalg (AMU) spiller viktige roller for å skape en trygg arbeidsplass om bord gjennom systematisk helse-miljø-, og sikkerhetsarbeid (HMS).
Vernetjenesten har en rekke oppgaver, rettigheter og plikter knyttet til å overvåke, påvirke og forbedre arbeidsmiljøet.

Når må det velges verneombud?
På fartøy med 8 eller flere ombord, skal det alltid velges minst et verneombud.
Dersom et rederi har flere fartøy i lokalfart, som ferger og hurtigbåter, skal det velges ett verneombud per fartøy, selv om det bare er tre til sju personer som har sitt arbeid om bord.

Valg av verneombud skal gjøres årlig eller når et flertall av besetningen byttes ut.

På fartøy med tre til sju personer som har sitt arbeid om bord, kan besetningen bli enige om at verne- og miljøarbeidet om bord skal ivaretas uten eget verneombud. Dette gjøres ved flertallsvalg. På fartøy med mindre enn tre personer er det ikke krav om verneombud.

Dersom besetningen har valgt bort verneombud eller det ikke har krav til verneombud, har skipsfører ansvar for å ivareta verne- og miljøarbeidet. Dette skal gjøres i tråd med ASH-forskriften og rederiets sikkerhetsstyringssystem.
Sjøfartsdirektoratet anbefaler alltid at det velges et eget verneombud.

Hvem kan velges som verneombud?
Verneombud skal velges blant dem som har sitt arbeid om bord, det vil si de som fysisk arbeider om bord. På fartøy med liten besetning – og gjerne med en skiftordning med for eksempel daglig eller ukentlig skifte av mannskap – kan det være utfordrende.

I slike tilfeller kan alle som er del av skiftordningen, anses å «ha sitt arbeid om bord». Det betyr at verneombudet ikke nødvendigvis er om bord til enhver tid, men skal kunne kontaktes ved behov. En slik løsning skal dokumenteres og være i tråd med arbeidstidsreglene.

Dokumentasjonskrav
Valg av, eller fravalg, av verneombud skal dokumenteres i dekksdagbok. Her skal det føres informasjon om beslutningen og hvor lenge ordningen gjelder.

Det skal utarbeides en årlig rapport om verne- og miljøarbeidet om bord. Dette kravet gjelder selv om fartøyet ikke har verneombud eller AMU. På fartøy hvor det ikke er verneombud skal skipsfører avgi årsrapport.
For alle fartøy skal både årsrapport og dokumentasjon kunne vises frem ved forespørsel og Sjøfartsdirektoratets tilsyn.

Opplæring
§ 5-14 i ASH-forskriften stiller krav til opplæring av verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalg.
Matrise under viser hva som kreves av kunnskap og kompetanse, og rederiet skal sørge for at den som er valgt som verneombud og medlemmer av AMU får tilstrekkelig opplæring.
Iht. §1-3 skal rederiet også påse at de i rederiets landorganisasjon som skal sørge for at bestemmelsene i forskriften gjennomføres om bord, har nødvendig kompetanse, herunder minimum opplæring som beskrevet i § 5-14.

Skipsførers ansvar
Skipsføreren er rederiets representant om bord og skal sørge for at HMS-arbeidet fungerer. Det innebærer å følge opp sikkerheten, være et godt forbilde og rapportere tilbake til rederiet.

Matrise: 40-timers opplæring iht. ASH-forskriften, §5-14

Verneombud og medlemmer av AMU, og ansvarlig i rederiets landorganisasjon skal ha 40 timers opplæring i verne- og miljøarbeid.

Opplæring:	Kunnskap om	Ressurs
Innføring i hvordan verne- og miljøarbeidet skal drives	Rederiet rolle Skipsførers rolle Verneombudets rolle Hovedverneombud AMU Klagerett og varsling	○ Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip Kapittel 5 ○ Klagerett og varsling - Sjøfartsdirektoratet
Kunnskap om ergonomi, støy, belysning, klima og trivselsskapende tiltak	Fysisk arbeidsmiljø Medmenneskelige forhold Psykososialt	○ Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip Kapittel 10 – 16
Kunnskap om ulykkesvern, inkludert forebyggende tiltak, bruk av personlig verneutstyr mv.	Risikovurdering Prosedyrer Verneutstyr Tiltak	○ Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip Kapittel 2 – 4
Kunnskap om risikovurdering av arbeidsoperasjoner som et grunnleggende ledd i det ulykkesforebyggende arbeidet	Medvirkning Ansvar Følger	○ Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip

		Kapittel 6, 7, 8, 9 + vedlegg 1-5
Innføring og orientering om skipssikkerhetsloven, skipsarbeidsloven og forskriften her,	Kjenne til lover, forskrifter, rundskriv, sikkerhetsmeldinger	○ Skipssikkerhetsloven **Kapittel 4. Arbeidsmiljø og personlig sikkerhet** ○ Skipsarbeidsloven **Kapittel 10. Vern mot diskriminering** ○ Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip
Innføring om Sjøfartsdirektoratets oppbygging og rolle også i forhold til andre berørte myndigheter	NAV DSB Statens havarikommisjon (SHK) Politiet	○ Sjøfartsdirektoratet ○ Undersøkelse av ulykker ○ Sikkerhet ○ Læring av hendelser ○ Nullvisjonen ○ Spørreundersøkelsen maritim sikkerhet ○ Nyttig informasjon om arbeidstakerrettigheter og regelverk på norske skip
Opplæringens varighet skal vare i minst 40 timer. Det er mulig å avtale kortere opplæring hvis begge partene er enige og det er forsvarlig ut fra en vurdering av problemenes karakter og omfang. **Opplæringen skal dokumenteres**.		

Alf Tore Sørheim
Sjøfartsdirektør

Linda Bruås
avdelingsdirektør